

*Ne le tisti, ki se poklicno ali se ljubiteljsko ukvarjajo z izdajanjem besedil, pravzaprav se vsak bralec srečuje in bolj ali manj moteče doživlja med branjem razne napake, od tipkarskih do slovničnih in vsebinskih. In vemo, da svojih napak navadno ne opazimo. Očitno se je tega zavedal tudi milanski škof, ki je vzgojil lektorja in korektorja v osebi sosednjega škofa Sabina, škofa v bližnji Piacenzi. Prav v pričujočem prevedenem pismu (za katerega si ne upam trditi, da je brez napak), opisuje, kakšno je lektorjevo in korektorjevo delo, ki ga Ambrozij zelo ceni. Med njima je razumevanje in ljubezen, kar lektorju omogoči, da prodre v samo besedilo, avtorju pa, da sprejme njegove popravke. Zlasti naj bo korektor pozoren na dvomljive izraze, ki bi jih lahko bralec napak razumel. Ambrozij je zelo zaskrbljen za pravo vero (smo v času arianizma), ki jo hoče vselej učiti, a se zaveda, da bi kdaj lahko njegove besede bile postavljene tako, da bi jih kdo razumel drugače, to je krivoversko. Zato naj Sabin poskrbi tudi, da bo zares vse tudi na besedni ravni v skladu s pravo vero. Prijatelj je za Ambrozija hkrati tudi tisti cenzor, ki bo dal dovoljenje za objavo. In ker je med njima vez prijateljstva, se ne boji njegove sodbe.*

Ambrozij Milanski

## Pismo 32

### Sabinu, lektorju in korektorju

1. Nazaj si mi poslal knjige, ki jih bom zaradi tvoje sodbe imel za preverjene. Zato sem ti poslal še druge, a ne, ker bi me razveselila tvoja ugodna sodba, ampak me je k temu nagnila resnicoljubnost, ki jo ti obljubljaš, jaz pa prosim. Raje namreč vidim, če se po tvoji sodbi kaj popravi, preden pride v javnost, ko ni več možnosti, da bi dobil nazaj vse izvode, kot pa da bi ti hvalil, kar bodo drugi grajali. Zato sem te prosil, da si razsodnik tistega, kar si mi naročil. Nisem si namreč zaželel, da bi ti samo prebral tiste moje spise, ki jih še nisem dal v javnost, ampak da bi jih tvoja misel vestno pretehtala. Naj se to "presojanje ne mudi predolgo v čakalnici",<sup>1</sup> kot se je nekoč reklo; ti zlahkoto presojaš o naših spisih.

2. Jaz sem po tem tvojem povabilu zagotovo pomislil, da je treba stvar ponesti v jav-

nost. Tebi je tako zlahka razbirati in podrobno pretresati, kar popravljaš, da se ti ne izmuzne napaka, ki je meni lahko ostala skrita. Ne vem, kako je s tem, ampak poleg temine nevednosti, ki me obdaja, vsakega vara njegovo lastno pisanje in njegovemu ušesu marsikaj uide. In kakor starše razveselijo tudi izobličeni otroci, tako se piščemu prilizuje neustrezna govorica. Pogosto kdo kaj nepredvidno izjavi ali kdo kaj razume nenaklonjeno ali kaj izpade dvoumno. Ker je besedilo namenjeno preiskavi še neke druge presoje, mi potemtakem ni treba pretehtavati in preudarjati vseh možnih zlohotnih pomislekov toliko z lastnim kot s tujim mnenjem.

3. Naklonjenost tvojega duha naj si privzame premeteno uho in predela vse, prerešeta govore, da v njih ne bo govorniškega pri-

lizovanja in "prepričevalnih besed",<sup>2</sup> ampak iskrenost vere in treznost izpovedi. Bodi pozoren na dvomljivo težo besede in njeno varljivo tehtnico, da si ne bi nasprotnik kaj razlagal v svojo korist. Če bi se spustil v boj, naj bo gotovo premagan; slaba je knjiga, ki se ne zna braniti brez zaščitnika. Sama naj govori zase, saj prihaja na dan brez razlagalca. Ta moja knjiga pa ne bo šla od mene, če ne bo dobila privoljenja od tebe. Potem bo prepuščena sebi, ko boš v svojem zaupanju izdal ukaz, naj se objavi.

4. Ker pa božje kraljestvo vendarle ni v besedi, ampak v moči,<sup>3</sup> naj tisti, ki ga beseda prizadene, vpraša moč veroizpovedi. Izpoved vere je namreč misel, ki so nam jo izročili predniki in jo ohranjamo proti sabelijancem in arijancem, tako da častimo Boga Očeta in njegovega edinorojenega Sina in Svetega Duha. Ta Trojica je enega bistva, veličastva, božanstva. V tem imenu Očeta in Sina in Svetega Duha tudi krščujemo, kakor je zapisano.<sup>4</sup> Z Očetom sovečni Sin si je privzel meso, "se rodil od Svetega Duha in device Marije",<sup>5</sup> "je enak Očetu po božanstvu",<sup>6</sup> "v božji podobi", to je v vsej polnosti božanstva, ki prebiva v njem, kot pravi apostol, telesno;<sup>7</sup> v človeški osebi je sprejel podobo sužnja in se ponižal do smrti.<sup>8</sup>

5. Ta naša misel je uperjena tudi proti Fotinu. Proti Apolinariju pa smo upravičeno zadržani, s tem da priznavamo naslednje: kot mu v božji podobi ni manjkalo nič od božje narave in polnosti, tako mu tudi v človeški podobi ni manjkalo ničesar, da bi ga lahko imeli za nepopolnega človeka; on je namreč prišel za to, da bi rešil vsega človeka.<sup>9</sup> Ni bilo namreč primerno, da bi on, ki je dovršeno

dopolnil neko delo v drugih, to delo v sebi dopustil nedovršeno. Če bi mu namreč kaj manjkalo, ne bi vsega odrešil. Torej bi varal on, ki je rekel, da je zato prišel, da bi odrešil vsega človeka. Ker pa je nemogoče, da bi Bog lagal, ni varal. Ker je torej zato prišel, da bi vsega človeka odkupil in odrešil, je seveda tudi privzel vse, kar sodi k popolni človeškosti.

6. Takšno je moje mnenje, kakor se spominjaš. Če se besede obračajo kaj drugače, to še ne pomeni, da je taka tudi vera. Dvomljivo govorico namreč nedvomno mišljenje brani in varuje pred padcem.

7. O tem sva se že vadila. To bom po svoji presoji zbral v knjigo mojih pisem in vključil med njihovo število, da bo priporočeno tudi s tvojim imenom in se bo množila vzajemna ljubezen do Gospoda po tvojih pismih meni in mojih pismih vam. Zato tako beri, da boš presojal in mi boš, če te bo kaj vznemirilo, pisal. Prava ljubezen se potrdi v vztrajnosti. Všeč mi bo, kar je za starčke lažje, če boš zlagal pisma v vsakdanji in domači govorici in boš dodal kaj iz Svetega pisma, če se ti bo zdelo potrebno.

Zdrav bodi, brat, in rad imej njega, ki te ljubi, saj te imam zelo rad.

1. Cicero, *Ad familiares*, III,9,2.

2. Prim. 1 Kor 4,20.

3. Prim. 1 Kor 4,20.

4. Prim. Mt 28,19.

5. Prim. *explanatio symboli* 3,15,16.

6. Prim. *Symbolum "Quicumque"* 31.

7. Prim. Kol 2,9.

8. Prim. Flp 2,7-8.

9. Prim. *De incarnatione* 6,51 sl. 7,68.